

Politik och kommunikation
Martin Olin, 08-677 26 35
martin.olin@energiforetagen.se

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
i.esd.remisser@regeringskansliet.se

Energiföretagen Sveriges synpunkter på förslaget om harmoniserade regler för skälig åtkomst till och användning av data (Dataakten)

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Energiföretagen Sverige ("Energiföretagen") har tagit del av Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om harmoniserade regler för skälig åtkomst till och användning av data (Dataakten) och vill framföra följande synpunkter.

Generella kommentarer

Energiföretagen delar synen att digitala lösningar är nyckelfaktorer i den energiomställning som behövs för att uppnå Europas klimatambitioner. Tillgång till data skapar förutsättningar för till exempel energieffektivitet, integration av förnybara energikällor och innovativa lösningar inom smart mobilitet.

Även om det finns en stor potential i att dela och använda data i större utsträckning riskerar dock denna förordning att innebära omfattande utmaningar för marknadsaktörer i såväl energibranschen som i andra sektorer. Att införa skyldigheter utan tydliga utmaningar eller misslyckanden på marknaden riskerar att ha en negativ inverkan för många europeiska företag. Det kommer att bli kostsamt för datainnehavare att förstå sig på, utveckla stöd för, och att administrera de nya skyldigheterna – inte minst gällande teknik, IT- och informationssäkerhet.

Beskrivningarna av vilken data som omfattas av regelverket, liksom vilka produkter och tjänster som berörs, är alltför otydligt beskrivet för att vara en förordning. Även roll- och ansvarsbeskrivningarna är otydliga vilket kommer vara utmanande i dagens komplexa digitala affärsprocesser. Alltför breda och otydliga definitioner riskerar att leda till feltolkningar, tvister mellan aktörer, höga kostnader för att uppfylla regelverket och betydande administrativa bördor för datainnehavare.

En stor andel av den data som ett energibolag äger eller råder över är svår att dela; antingen av legala skäl eller av konkurrensskäl. Det är i många fall till och med utmanande att dela denna data internt inom koncerner mot bakgrund av kraven på åtskillnad mellan å ena sidan elnätsverksamhet och å andra sidan elhandels- och elproduktionsverksamhet. Därför måste en eventuell lagstiftning vara mycket specifik gällande vilken data som avses, samt att denna data kan delas på ett säkert och kostnadseffektivt sätt för alla inblandade parter.

Specifika kommentarer

- Artikel 2 i förslaget behöver tydligare definiera bland annat följande begrepp: *data*, *produkt*, *användare*, *datainnehavare*, *allmänt nödläge*, *offentliga organ* eftersom många av dessa är centrala för förslagets omfattning och öppna för tolkning. Särskilt kan kommenteras:
 - Förslaget bör tydliggöras huruvida "data" endast avser rådata eller även processad/förädlade data. Detta sätter också fingret på utmaningarna med att fastställa vem som är användare respektive datainnehavare och vilken data som har ett värde för mottagaren. Ett exempel är stora elkunder där elmätningen sker med hjälp av mättransformatorer som är inkopplade mellan elnät och elmätare. Här måste elmätarens värden omräknas med hjälp av en omräkningskonstant för att få användbara data. Att dela rådata i form av mätvärden till användare eller tredje part skulle i detta fall sannolikt bara orsaka förvirring och generera behov av ytterligare förtydliganden vilket skulle belasta datainnehavaren.
 - Begreppet "tillgängliga uppgifter" bör definieras utifrån tillverkarnas och datainnehavarnas skyldigheter att göra data tillgängliga för användare och relevanta tredje parter via ett befintligt gränssnitt.
 - Ett krav bör läggas till för att säkerställa att användaren på ett säkert sätt kan få tillgång till de data som genereras genom användningen av produkten.
 - Begreppet "direkt tillgängliga data" bör definieras som data som är direkt tillgängliga från en datalagring på enheten eller från en fjärrserver till vilken uppgifterna överförs.
 - Definitionen av "användare" bör ändras för att fastställa en primär användare som i sin tur skulle ansvara för att hantera behörigheter för efterföljande användare som använder, hyr eller leasar produkten från den primära användaren.
 - Den nuvarande definitionen av "offentlig sektor" omfattar den offentliga sektorn i alla dess former. Förslaget bör begränsas till delning av data till en enda offentlig institution för en medlemsstat eller till ett hanterbart antal institutioner. Samordningen mellan myndigheterna behöver öka och fungera på ett bättre sätt än idag för att förordningen ska få effektiv verkan. Exempelvis är det

ineffektivt att andra myndigheter än SCB ska producera statistikprodukter.

- Artikel 4 i förslaget bör tydliggöras gällande:
 - Ytterligare vägledning behövs för "mixade" datamängder, där icke-personliga och personliga uppgifter är sammanlänkade (t.ex. mätvärden för energiförbrukning) eftersom de föreslagna skyldigheterna om datadelning kan vara utmanande att genomföra på grund av GDPR.
 - Användare som är företag och använder de produkter från vilka data genereras kommersiellt, och som avser att använda dessa uppgifter för kommersiella ändamål, bör inte ha rätt att få tillgång till denna data kostnadsfritt.
 - Rätten att avgöra om det är absolut nödvändigt att dela företagshemligheter bör endast beviljas innehavaren av företagshemligheter, som bör ha rätt att avgöra vilka åtgärder som vidtas för att skydda företagshemligheter. Företagshemligheter bör endast röjas för en offentlig sektor om uppgiftsinnehavaren samtycker till detta och när alla särskilda åtgärder som överenskommits mellan uppgiftsinnehavaren och den offentliga sektorn vidtas av den senare för att bevara företagshemligheternas konfidentialitet.
 - Företagshemligheter bör inte vidarebefordras till en tredje part utan datainnehavarens samtycke.
- Artikel 15 bör kompletteras med en tydlig och heltäckande lista över "offentliga nödlägen" under vilka offentliga myndigheter kan begära tillgång till uppgifter i allmänhetens intresse.
- Artikel 21 behöver tydliggöras vad gäller skyldigheterna för offentliga organ att dela data vidare till enskilda personer eller organisationer för att användas inom forskning eller för sammanställning av statistik. Uppgiftsinnehavaren bör få detaljerad information om identiteten på mottagaren eller mottagarna av de uppgifter som vidarebefordras av en offentlig myndighet samt om den verksamhet som denna enhet kommer att bedriva.
- Regelverkets implementeringstid på 12 månader enligt artikel 42 bör förlängas till 36 månader för att ge företagen tillräckligt med tid för att säkerställa efterlevnad.
- Ökad delning av data mellan olika aktörer kan medföra ökade IT-säkerhetsrisker vilket bör belysas ytterligare.
- Energiföretagen välkomnar införandet av standardavtalsvillkor enligt artikel 34, då dessa kan vara användbara för företag med begränsad erfarenhet, juridiska resurser och/eller kapacitet att hantera avtalsförhandlingar om datadelning.

- Det bör tas fram frivilliga ersättningsriktlinjer för alla aktörer. Ersättning för delning av data bör utformas på ett sätt som beaktar de faktiska tillkommande kostnaderna för till exempel dataanpassningar och överföringar, och se till att kommersiella aktörer inte drabbas av oproportionerliga ekonomiska nackdelar.
- Det är svårt att sätta sig in i vilket behov det finns av att genomföra Dataakten i förhållande till andra initiativ som tagits inom EU gällande delning av data. Finns det till exempel oönskade glapp eller överlapp mellan den föreslagna Dataakten och EU:s direktiv om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn respektive Dataförvaltningsakten. Det är viktigt att den analysen görs för att säkerställa att det inte uppstår tolkningsproblem eller motstridiga regler.
- I Dataakten ställs krav på att inte dela data till tredje land. Energiföretagen erfar att det innebär att företag kommer att tvingas till ytterst komplexa bedömningar för att säkerställa att man å ena sidan inte vägrar att lämna ut data som borde delas med anledning av bestämmelser i Dataakten och å andra sidan inte delar data som hamnar i tredje land. Det kan förväntas innebära en stor administrativ börda på företagen att utföra dessa bedömningar.

Åsa Pettersson
VD Energiföretagen Sverige